

Banküzemtan vizsgakérdések
Banküzemtan esszé kérdések 2005.

1. Jellemezze a pénzügyi közvetítők szükségességét!

- Összegyűjtik a szufficites gazdálkodó alanyok megtakarításait és kölcsönadják azokat a deficitese gazdálkodó alanyoknak. Ezzel mind a hitelezőt, mind a hitelfelvevőt megkímélik a „keresgéléstől”, mivel a pénzintézetek mind a betételhelyezés, mind a hitellejáratok, összeghatárok és egyéb feltételek terén széles skálát tudnak ajánlani ügyfeleiknek.
- Összehangolják a betétek és hitelek lejáratát.
- Hitelközvetítés olcsóbb, nagyobb ugyanis a keresés, a lejáratok és összegek egyeztetésének költsége, mintha ezt az erre szakosodott szervezetekre bíznák.
- A pénzintézetek igénybevétele jelentős mértékben csökkenti a hitelező (betétes) kockázatát.
- A bankok igénybevétele olcsóbb, mintha minden vállalatnál pénzügyi szakértőket kellene alkalmazni.

2. Hasonlítsa össze az univerzális bankok és a szakbankok előnyeit és hátrányait!

univerzális bank:

előny:

- sokrétű pénzügyi szolgáltatás biztosítása
- gazdaságosabb
- több információval rendelkezik a hitelt igénylőről, ha tulajdonosként és részvénykibocsátást garantálóként is ismeri
- befektetőként hosszabb távon érdekelt egy vállalat sorsának alakulásában

hátrány:

- keresztbe szubvencionálás
- fertőzés kockázata; gazdasági hatalom koncentrációja
- politikai erő koncentrációja
- nehezebb felügyelet és szabályozás
- helyi monopóliumok kialakulása
- bankon belül érdekellentétek jelentkezhetnek
- összefonódások torzítják a hitellokációt
- a bank túlzott biztonságban érezheti magát
- túl nagy a kockázatvállalás, ha a bank részvénytulajdonos, esetleg biztosítást is vállal

szakbank:

előny:

- egy-egy tevékenységre specializált szervezet olcsóbban nyújthat egyes szolgáltatásokat

hátrány:

- nem sokrétű a pénzügyi szolgáltatás

3. Soroljon fel legalább 9 alapvető pénzügyi szolgáltatást!

- 1) betét gyűjtése és más visszafizetendő pénzeszköz – saját tőkéit meghaladó mértékű – elfogadása
- 2) pénzkölcsön nyújtása
- 3) pénzügyi lízing
- 4) pénzforgalmi szolgáltatások nyújtása
- 5) készpénz-helyettesítő fizetési eszköz kibocsátása és ezzel kapcsolatos szolgáltatás nyújtása
- 6) kezesség és bankgarancia vállalása, valamint egyéb bankári kötelezettség vállalása
- 7) valutával, devizával – ide nem értve a pénzváltási tevékenységet - , váltóval illetve csekkkel saját számlára vagy bizományosként történő kereskedelmi tevékenység
- 8) pénzügyi szolgáltatás közvetítése (ügynöki tevékenység)
- 9) befektetési alap letétkezelés
- 10) letéti szolgáltatás, széfszolgálat
- 11) hitel referencia szolgáltatás
- 12) önkéntes kölcsönös biztosító pénztár részére történő vagyonkezelés

4. Jellemezze a hitelintézeteket és pénzügyi vállalkozásokat az 1996-os CXII. törvény alapján?

hitelintézet:

az a pénzügyi intézmény, amely betétet gyűjt, és egyéb pénzügyi szolgáltatási tevékenységet végez.

Kizárólag hitelintézet jogosult betét gyűjtésére, valamint - a saját tőkéjét meghaladó mértékben - más visszafizetendő pénzeszköz nyilvánosságtól való elfogadására, továbbá - ha törvény eltérően nem rendelkezik - pénzforgalmi szolgáltatások nyújtására.

A hitelintézet bank, szakosított hitelintézet vagy szövetkezeti hitelintézet (takarékszövetkezet) lehet.

pénzügyi vállalkozás:

az a pénzügyi intézmény, amely – a hitelintézetnél meghatározott tevékenység kivételével -, egy vagy több pénzügyi szolgáltatást végez.

Az elszámolásforgalom lebonyolítását végző elektronikus átutalási rendszerek működtetését (elszámolásforgalmi ügylet) csak pénzügyi vállalkozás, kizárólagos tevékenységként végezheti.

5. Mit értünk banki kockázaton és milyen fajtáit különböztetjük meg?

A kockázat valamilyen várt eredmény bekövetkezése körüli bizonytalanság mértéke.

Fajtái:

- hitelkockázat vagy a visszafizetés kockázata;
- befektetési,
- likviditási,
- kamat-,
- ország-,
- valuta-
- szabályozási,
- működési kockázat;
- a csalás kockázata

6. Sorolja fel a bankok teljesítményében érdekelteket!

- bank részvényesei;
- partnerbankok;
- a bankok ügyfelei, elsősorban a betétesek és a betétekhez hasonló értékpapírok vásárlói;
- olyan hatóságok, illetve központi szervek, amelyek kizárólagos (vagy egyik) feladata, hogy a bankrendszer biztonsága felett őrkdjenek és megelőzzék egyes bankok vagy az egész bankrendszer összeomlását;
- bankok vezetői és dolgozói.

7. Ismertesse a pénzügyi kimutatásokat!

mérleg: a bank helyzetét, eszközeinek és forrásainak alakulását egy adott időpontban (napon) mutatja be.

Az eszközök a bank vagyonának fajtáit, a források a finanszírozás módját mutatják meg.

eredménykimutatás: az adott évben keletkezett bevételeket és a felmerült ráfordításokat tartalmazza, amelyek egybevetése után kapjuk az eredményt.

Kétféle formában lehet elkészíteni:

- *horizontális:* a bevételeket és a ráfordításokat összevontan hasonlítja össze;
- *vertikális:* az egyes tevékenységekkel kapcsolatos bevételeket állítja szembe az ezek megszerzésével kapcsolatos ráfordításokkal.

cash-flow kimutatás: előírt tagolására a rendelet négy lehetőséget – A, B, C és D változat – kínál.

8. Ismertesse a banki teljesítmény elemzéséhez használt mutatókat!

1. jövedelmezőségi mutatók:

1.1. eredménymutatók:

- sajáttőke-arányos nyereség mutató
- eszközarányos nyereség mutató

1.2. egyéb jövedelmezőségi mutatók:

- nettó működési haszonrés mutató
- nettó kamatrés mutató
- hitelek átlagos kamata mutató
- nem kamatjellegű bevételek mutatója
- a bank egyéb tevékenységének jövedelmezősége mutató
- működési eredmény mutató

1.3. *a Du Pont módszer:*

- eszközhasznosítási mutató
- jövedelemtermelő eszközök részaránya mutató

2. likviditási ráták:

- elsődleges likviditási mutató
- másodlagos likviditási mutató
- a bank üzletpolitikáját jelző mutató
- nagybetétek aránya mutató
- bankközi betétek részaránya mutató
- fedezettségi mutató

3. tőkeellátottsági mutatók:

- a saját tőke aránya az összes forráson belül
- tőkeáttételi mutató
- tőkemegfelelési mutató
- hitel tőkefedezettségi mutatója
- hitelek fedezettségi mutatója

4. eszközminőségi mutatók:

- eszközök minőségének mutatói
- hitelportfólió minőségének mutatója
- minősített hitelek fedezettsége mutató
- hitelveszteségi ráta
- leírt hitelek jövedelemfedezete
- mérlegen kívüli kötelezettségvállalások mutatója

5. hatékonysági mutatók:

- bevételarányos költségek mutatója
- eszközarányos költségek mutatója
- átlagos forrásköltség mutató
- bevételarányos nyereség mutatója
- munkaerő-hatékonysági mutatók:
  - 1 főre jutó eredmény mutatója
  - eredmény és bérköltség arányának mutatója
  - bérköltség/eszköz arány mutatója
  - 1 főre jutó bér mutatója

6. piaci mutatók:

- árfolyam-nyereség ráta
- osztalékhozam értékelési mutató
- osztalékkifizetési ráta

9. Mi a bankhitel és a bankkölcsön lényege?

bankhitel: a pénzintézet kötelezettséget vállal, hogy jutalék ellenében meghatározott hitelkeretet tart az üzletfél rendelkezésére. A hitelkeret összegéig az üzletfél automatikusan (külön hitelvizsgálat nélkül) igényelheti a teljes hitelösszeget, vagy abból egy részt a lejáratú időn belül.

bankkölcsön: a pénzintézet meghatározott összeget az adós rendelkezésére bocsát, az adós pedig kötelezettséget vállal arra, hogy a kölcsön összegét – kamatfizetés ellenében – a szerződésben foglaltak szerint visszafizeti. A bankkölcsönt csak a szerződésben meghatározott célra lehet felhasználni.

10. Hogyan csoportosíthatjuk a bankhiteleket?

a hitel pénztömegre gyakorolt hatása alapján:

- jegybanki
- kereskedelmi banki
- nem monetáris pénzintézetek (beruházási, fejlesztési bankok, takarékpénztárak) által nyújtott hitel

a hitelt felvevők alapján:

- bankközi
- vállalati
- lakossági (fogyasztási)
- költségvetési, az államháztartás alrendszerei által felvett hitel

lejárat szerint:

- rövid
- közép-
- hosszú lejáratú hitelek

a hitel formája (hiteltípus) szerint:

- *pénzhitel (vagy pénzkölcsön):*
  - folyószámlahitel
  - számlahitel
- *hitelnek minősülő kihelyezések:*
  - váltó leszámítolása
  - követelések megvásárlása
  - áruvásárlási hitel
  - értékpapírhitel
- *kötelezettségvállalási hitel:*
  - hitelkeret
  - fizetési kötelezettségek vállalása

hitelcél szerint:

- átmeneti forgóeszköz-szükségletet finanszírozó hitelek
- tárgyi eszköz beszerzését (beruházást) finanszírozó hitelek
- komplex projektet finanszírozó hitelek (fejlesztéshez kapcsolódóan)
- ingatlanhitelek

11. Írja le a hitelezés folyamatát!

- hitelkérelem benyújtása
- kölcsönkérelem befogadása, elbírálása
- kölcsönszerződés megkötése
- kölcsön folyósítása
- kölcsön gondozása:
  - kölcsön rendeltetésszerű felhasználásának ellenőrzése
  - kölcsön visszafizethetőségének folyamatos figyelemmel kísérése
  - biztosítékok meglétének ellenőrzése
  - a kölcsönösszegnek és járulékainak beszédése
- nem a meghatározott időben történő fizetés vagy nemfizetés esetén történő eljárás

12. Jellemezze a banki döntési hatásköröket!

döntési szintek:

- igazgatóság
- vezérigazgató
- központi cenzúrabizottságok
- eszköz-forrás bizottság
- a fiókhálózat területi elvén működő cenzúrabizottságok

A döntéshozók a hatáskörükbe tartozó döntési jogkörüket – részben vagy egészben – írásban alacsonyabb döntési szintre delegálhatják a döntési jogkör felelősségének változatlanul hagyása mellett.

döntési hatáskörök:

1.igazgatóság:

- belső hitelek odaítélése
- befolyásoló részesedéssel bíró ügyfelek hiteleinek engedélyezése
- nagyhitelt igénylő vevő ügyfelek hitelügyleteinek engedélyezése

2.központi döntéshozók:

- ügyfélminősítő rendszerek elfogadása, felülvizsgálata,
- kiemelt ügyfélkör meghatározása
- különböző banki szolgáltatások bevezetése, fejlesztése
- báziskamat és a szolgáltatások díjtételeinek megállapítása
- hitelkamatok módosítása

3.a fiókhálózat területi elvén működő cenzúrabizottságok:

- kisebb összegű és kisebb kockázatú ügyekben való döntés

Hálózati egységek csak az ún. területi elv betartásával meghatározott kört hitelezhetnek.

13.Jellemezze az adósminősítést!

Az adósminősítést minden bank minden hiteligénylőre elvégzi, továbbá azokra is, akikért a bank kötelezettséget vállal. A hitelnyújtáson kívül az aktív banki ügyletek megtörténte előtt célszerű elvégezni. Az adósminősítést legalább évente egyszer a beszámolási, illetve mérlegkészítési időszak után felül kell vizsgálni. Akkor is célszerű elvégezni, ha év közben alapvető változás következik be a cég életében.

14.Sorolja fel a hitelkérelem főbb elemeit!

- A vállalat (adós) rövid bemutatása
- a kért hitel:
  - összege, pénzneme és típusa stb.
  - célja
  - időbeni ütemezése: a lehívás vagy igénybevétel lehetséges időpontjai, futamideje, a visszafizetés ütemezése, az esetleges előtörlesztés lehetősége, rulírozó jellegű felhasználás stb.
- felajánlott biztosítékok felsorolása
- egyéb kérések, javaslatok a hiteldöntés elősegítéséhez (pl. referenciák)
- pénzügyi adatok, számítások:
  - hivatalos pénzügyi mérleg
  - pénzügyi előrejelzés
  - cash flow terv, várható raktárkészlet, rendelésállomány, legnagyobb kinnlevőségek felsorolása, főbb szállítók stb.
- egyéb információk:
  - adós piacának bemutatása
  - üzleti stratégia
  - marketing terv
  - cég tulajdonosi helyzete, külső befektetőkről információ
  - egyéb üzleti lehetőségek a bankkal (pl. betétek elhelyezése)

15.Melyek a hitelezőterjesztés tartalmi elemei általában?

- az ügylet rövid ismertetése
- a hiteligény és a finanszírozási konstrukció rövid összefoglalása
- az ügyfél gazdálkodásának bemutatása
- a hitelnyújtás kockázatainak bemutatása
- javaslat, indoklás
- határozati javaslat szövege

16.Milyen feltételek esetén tekinthető hitelképesnek egy ügyfél?

- folyamatos gazdasági tevékenységből rendszeres jövedelme van
- hatékonyan gazdálkodik, nyeresége van
- tartozásai rendezésére megfelelő fedezettel rendelkezik
- nincs túlzott mértékben eladósodva
- fizetőképessége, fizetőkészsége kifogástalan
- eszköz- és költséggazdálkodása megfelelő

17.Milyen biztosítékokat lehet /kell felajánlani a hitelkérelemnél?

- óvadékba helyezett forint-, illetve devizafedezet
- óvadékba helyezett olyan értékpapír fedezet, amely papíroknál az állam vagy valamely bank garantálja a névértéken történő visszavásárlást
- állami garancia
- egyéb garancia-rendszerek
- bankgarancia
- kézizálogjog
- készfizető kezesség
- jelzálogjog, illetve keretbiztosítéki jelzálogjog
- közraktár zálogjegyén alapuló zálogjog (tőzsdén jegyzett áru esetén)
- vagyont terhelő zálogjog
- váltó- és csekk-kezesség
- óvadékba helyezett, nem garantált árfolyamú értékpapírok
- határidős árutőzsdei kötjegy
- engedményezés
- vételi jog (opció)
- közraktárban elhelyezett árubiztosíték (tőzsdén kívüli áruk esetén)
- követelésen vagy jogon fennálló zálogjog
- egyszerű kezesség

18.Sorolja fel a kamatrendszer elemeit!

- a passzív ügyletekhez tartozó kamatlábak összessége
- az aktív ügyletekhez tartozó kamatlábak összessége
- a belső elszámolási kamatláb

19.Melyek a hitelszerződés elemei? /a-j./

- a kölcsön összege
- a kölcsön célja
- kamat, esedékesség, számítás módja
- igénybevétel módja, időtartama, rendelkezésre tartás
- visszafizetési feltételek, ütemezés
- kamaton felüli egyéb díjak
- biztosítékok
- szerződés felmondása
- kötelezettségvállalások
- mérlegadatok benyújtása, pénzügyi információ szolgáltatása

20.Mit jelent a kölcsönügyletek gondozása?

A hitel folyósítását követően a hitelezőnek az a legfontosabb feladata, hogy a kölcsön életét lejárataig folyamatosan figyelemmel kísérje, és tegyen meg mindent annak érdekében, hogy a kölcsönt a szerződésben meghatározott határidőre visszafizessék.

21.Mi történhet, ha az ügyfél nem fizet? /visszafizetési problémák/

- 1) az ügyfél fizetési kötelezettségét megelőzően kérheti a hitel prolongálását
- 2) késedelmes fizetés esetén a bank köteles az adóst előzetesen felhívni a teljesítésre és figyelmeztetni a késedelmes fizetés szankcióira. Ha az adós ezek után sem teljesít, felmondásnak van helye

22.Jellemezze a faktorálási tevékenységet!

A faktorálás bankári biztosítékkal nem fedezett, kereskedelmi számlákba foglalt pénzkövetelésre szóló jogosultság engedményezése. A követelés elsősorban alapanyagok, nyersanyagok, fogyasztási cikkek szállításából ered, rövid lejáratú, általában nem haladja meg a 180 napot.

A faktorálás valójában összetett pénzügyi szolgáltatás, amelynek négy fő funkciója van:

- kinnlevőségek behajtása
- főkönyvi számla nyilvántartása
- vevő cégkockázatának átvállalása
- finanszírozás

23.Csoportosítsa a faktorálást!

visszkereseti jog alapján:

- old-line faktoring
- visszkereseti joggal ellátott faktorálás

földrajzi elhelyezkedés szerint:

- belföldi faktorálás
- export/import faktorálás

finanszírozás módja alapján:

- finanszírozó faktrálás
- esedékességi faktorálás

nemzetközi faktorálás

24.Mi a forfetírozás lényege, előnyei és hátrányai?

A forfetírozás egy későbbi időpontban esedékes, többnyire gépek és beruházási termékek szállításából és/vagy a beruházásokhoz kapcsolódó szolgáltatások nyújtásából adódó közép-, illetve hosszú lejáratú követeléssorozatok visszkereset nélküli megvásárlását jelenti. Vagyis azt, hogy a forfetőr magára vállalja a bármely okból történő esetleges nemfizetés teljes kockázatát.

A forfetírozás *előnyei* az exportőr számára:

- csökkenti a kintlevőséget, vagyis javítja a likviditást, és ezzel a hitelképességet
- megszünteti a lehetséges veszteségforrásokat (kamat-, árfolyam-, hitelkockázat)
- nem kell a kintlevőségeket nyilvántartani és beszedni

Hátrány:

- a viszonylag magas finanszírozási költség

25.Ismertesse a faktorálás és a forfetírozás különbségeit!

- a faktorálás rövidebb lejáratú, a követelés esedékessé válása általában nem haladja meg a 180 napot, míg a forfetírozás hosszabb lejáratú követelésekkel dolgozik
- a forfetírozás valójában követelésmegvásárlás, ami azt jelenti, hogy a forfetőr visszkereset nélkül finanszírozza meg az eladót, így ezzel a követelésből eredő összes kockázatot (nemcsak a vevő gazdálkodásából származót, hanem az országgkockázatot is) átvállalja

26.Jellemezze a lízing tevékenységet? Sorolja fel a lízing csoportjait!

A lízing egy speciális bérlet, különleges finanszírozási forma, speciális kereskedelmi eszköz.

A klasszikus közgazdasági értelmezés szerint a lízing olyan üzletfajta, amelynek során a lízingbe adó azzal a céllal vásárolja meg a lízingbe vevő által kiválasztott jószágot, hogy annak használatát a lízingbe vevőnek díjfizetés ellenében adott időre átengedje, egyben lehetőséget teremt számára, hogy a szerződésben meghatározott futamidő lejártával a jószág a tulajdonába menjen át. A használati jog átengedésével a lízingbe adó átadja a lízingbe vevőnek a használattal járó kockázatokat is, de a lízingtárgy használatából adódó haszonszerzés is a lízingbe vevőt illeti meg. Ennek megfelelően a lízingnek három fő szereplője van, a *lízingbe adó*, a *lízingbe vevő* és a *szállító*.

A lízingnek két alapvető fajtáját különböztetjük meg, a *pénzügyi (finanszírozási)* és az *operatív*

(*működési*) *lízinget*. Az összes lízingtípus ezek valamilyen speciális változata vagy átmenet a kettő között.

csoportjai:

- *pénzügyi lízing*
- *operatív lízing*
- *különleges lízingfajták:*
  - visszlízing
  - allízing
  - szolgáltatási lízing

a lízingek lízingtárgy szerinti csoportosítása:

- autólízing
- géplízing
- ingatlanlízing
- importlízing, exportlízing

27.Melyek a lízing kockázatai?

1) a lízingtárgyhoz köthető kockázatok

- lízingtárgy minősége és ára
- használt berendezés vásárlásának kockázata
- szállítási és beüzemelési határidők és rész-szállítások kérdése
- futamidő alatti kockázatok (pl. lopás)
- gép szervízhálózatának hiányosságából származó kockázat

2) szállítói kockázatok

- futamidő előtti kockázatok

3) a lízingbe vevő okozta kockázatok

- rosszhiszemű lízingbe vevő okozta kockázat
- lízingbe vevő üzleti tevékenységének kockázatai
- előre nem látható kockázatok

28.Ismertesse a betétek különböző csoportosítását!

betételhelyező személye szerint:

- a lakosság,
- a gazdálkodó szervezetek,
- a költségvetési szervek, intézmények,
- a társadalmi szervek,
- alapítványok,
- más bankok,
- a központi bank,
- a külföldiek betétei

a betét jogi formája szerint:

- szerződéses (polgári jogi szerződésbe foglalt),
- saját értékpapír-kibocsátáson alapuló konstrukció

a betét pénzneme szerint:

- hazai fizetőeszközben,
- külföldi valutában/devizában elhelyezett betétek

ügyfelek betétek fölötti rendelkezési jogosultsága alapján:

- névre szóló,
- bemutatóra szóló konstrukció

kamatozás módja szerint:

- fix,
- változtatható,
- változó kamatozású betéti ügyletek

futamidő szerint:

- rövid (általában 1 évnél rövidebb) lejáratú,
- közép- (1 évtől 2-5 éves) lejáratú,
- hosszú (2-5 évnél hosszabb) lejáratú betéti szerződések

betételhelyezés célja, betét visszahívásának módja szerint:

- látra szóló,
- felmondásos,
- lekötött betétek

29. Ismertesse a szerződéses betéteket!

bankszámlabetét (számlabetét):

Látra szóló betét, melynél a számla tulajdonosa vagy megbízottja bármikor rendelkezhet a banknál elhelyezett pénzeszközei felett, a bank pedig köteles ezt az utasítást azonnal, haladéktalanul teljesíteni. A látra szóló betétek után a pénzintézetek nem vagy csak jelképes kamatot fizetnek.

felmondásos betét:

A látra szóló és a lekötött betétek közötti átmenet, melynél az ügyfél bármikor felmondhatja a betétet vagy annak egy részét, de a banknak csak a szerződésben meghatározott időtartam elteltével kell a megbízást teljesítenie.

lekötött betétek:

Az ügyfél hitelt nyújt a bank számára, amiért a bank kamatot fizet.

takarékbetét:

A bank elismervényét állít ki a betét átvételéről (betétkönyv). Specialitása, hogy a betétszámlára befizetés, illetve arról kivét csak a takarékbetétkönyv – mint okmány – bemutatásával és a változások bejegyzésével történik. Kifizetést a számláról csak készpénzben teljesítenek.

Megkülönböztethetünk:

- látra szóló,
- felmondásos,
- lekötött takarékbetétet.

Felvételre való jogosultság szempontjából a takarékbetét lehet:

- bemutatóra szóló
- fenntartásos:
  - névre szóló (a felhatalmazott nem csak a betétes lehet)
  - jeligére (kódszámmra) szóló

egyéb betétfajták:

• *előtakarékosági konstrukciók:*

azon ügyfelek számára, akik nagy értékű, jelentős vásárlásra/beruházásra készülnek.

• *nyereménybetétek:*

a pénzintézetek az ilyen típusú betétekre jutó kamatból nyereményalapot hoznak létre, és ennek összegét (pénznyeremény-betét) vagy az azon vásárolt nagyértékű vagyontárgyakat (lakás, gépkocsi) időközönként kisorsolják a betétesek között (lakásnyeremény-betét, gépkocsinyeremény-betét)

• *kényszerbetétek:*

az ügyfelek valamilyen törvényi, jogszabályi előírás alapján kénytelenek igénybe venni (pl. céglétét, import fedezeti betét)

30. Ismertesse az értékpapírformát öltő betétjellegű konstrukciókat!

rövid lejáratú értékpapírok:

1 évnél rövidebb lejáratra, általában fix kamatozással bocsátják ki (betét-, kamatozó, pénztár-, takaré-, értékjegy)

középlejáratú értékpapírok:

futamidejük 1 évtől 2-5 évig terjed. Legáltalánosabb formái a *letéti jegy* és a *kötvény*. A *letéti jegy* kizárólag pénzintézetek által választható hitelfelvételi lehetőség, *kötvényt* más is kibocsáthat. Általában kötött címletekben kerülnek kibocsátásra és határozott időtartamra szólnak. Kamatfizetésre a futamidő alatt többször is sor kerülhet.

hosszú lejáratú értékpapírok:

Legelterjedtebb formái a *kötvények*, a *takaréklevelek* és a *jelzálog-hitellevelek*.

A bankok által hosszú lejáratra kibocsátott *kötvények* általában változó kamatozásúak.

A *takaréklevél* bemutatóra vagy névre szóló, kötött címletű, általában hosszú lejáratra kibocsátott, fix és változtatható kamatozású okmány.

A *jelzálog-hitellevél* igazán hosszú (sokszor 15-20 év) lejáratú értékpapír.

31. Jellemezze a jegybanktól származó forrásokat!

folyószámlahitel:

a folyószámlahitel-szerződésben meghatározott összeg erejéig lehetővé válik, hogy az üzleti bank számlabetétje pozitív egyenlegét meghaladó mértékben adjon fizetési megbízást a központi banknak, amely ezt automatikusan, külön intézkedés nélkül teljesíti. A folyósított (felvett) hitel után az üzleti bank természetesen kamatot, a ki nem használt összeg után pedig rendelkezéstartási járulékot fizet a központi banknak.

kényszer likviditási hitel:

modern jegybankok egyedi döntés alapján, rendkívüli szükséghelyzetekben, kényszer likviditási hitelek folyósításával támogatják a megrendült helyzetű bank(ok) üzletmenetének fenntartását. Futamideje egy naptól néhány hónapig terjedhet és általában jelentős büntető kamatot számítanak fel utánuk.

értékpapír fedezete mellett nyújtott hitelek:

- *lombardhitel:*
üzleti bankok úgy jutnak hozzá, hogy jegybankképesnek minősített értékpapírjaikat letétbe helyezik a központi banknál.
- *értékpapír-swap művelet:*
a bank tulajdonában levő értékpapír eladásából és egy későbbi időpontra történő egyidejű visszavásárlásából tevődik össze.
- *repó ügylet vagy visszavásárlási megállapodás:*
a lombardhitel és az értékpapír-swap művelet egyfajta kombinációja. Lényege: meghatározott értékpapír(ok) eladása a központi banknak meghatározott árfolyamon, azok egy későbbi időpontra, magasabb áron történő, egyidejű visszavásárlásával. Az eladott értékpapírokat az üzleti banknak továbbra is portfóliójában kell tartania.
- *fordított repó ügylet (passzív repó):*
az üzleti bankok vásárolnak a jegybanktól értékpapírokat, illetve adnak el neki határidősen egy szerződés keretében.

váltóleszámítás:

a központi bank előre meghatározott keretösszeg erejéig megvásárolja (viszontleszámítja) az üzleti bankok által leszámított váltókat. A bankok általában akkor élnek vele, ha likviditási vagy pótlólagos forrásbevonási gondjaik vannak.

devizafedezet mellett nyújtott hitelek:

- *devizabetét-csere ügylet:*
az üzleti bank lekötött devizabetétet helyez el a központi banknál, és ennek fedezete mellett hazai fizetőeszközben hitelt vesz fel tőle.
- *deviza-swap ügylet:*
az üzleti bank azonnali ügylet keretében elad valamilyen rögzített mennyiségű devizát egy másik devizáért és ezzel egyidejűleg azt egy későbbi határidőre előre megállapított áron visszavásárolja.

meghatározott gazdaságpolitikai célra igénybe vehető refinanszírozási hitelek:

ha a központi bank a kormány gazdaságpolitikáját különböző hitelpolitikai eszközökkel akarja támogatni, ennek keretében elősegítheti, hogy bizonyos gazdasági tevékenységek, gazdasági ágazatok vagy gazdasági szereplők a piacinál kedvezőbb feltételű hitelekhez jussanak. Ezek általában a gazdaság átlagosnál kockázatosabb és/vagy más szempontból támogatásra kijelölt területei. Egyik eszköze a *célzott refinanszírozási hitelkeretek* kialakítása, működtetése.

Megkülönböztethetünk:

- export ösztönzésére kialakított,
- a privatizációt, reorganizációt elősegítő,
- a kis- és közepes méretű (sokszor kezdő) vállalkozások támogatására létrejött,
- a különböző kiemelt gazdasági tevékenységek (pl. mezőgazdaság, kereskedelem) fejlesztését elősegítő konstrukciókat.

Ezek általában közép- vagy hosszú lejáratúak és kedvező kamatozásúak.

32. Ismertesse a betéti kamatlábat befolyásoló tényezőket!

- a) futamidő
- b) betétek nagysága
- c) kamatozás módja
- d) bank-ügyfél kapcsolat
- e) bank kockázatosága
- f) bank üzletpolitikája
- g) szabályozók hatása

33. Mi a tőke szerepe és funkciója a bankok gazdálkodásában?

- a bank számára rendelkezésre álló forrás
- az előre nem jelezhető veszteségek abszorbeálására is szolgál
- a megfelelő tőkeellátottság fenntartása biztosítja, erősíti a piac, az ügyfelek bizalmát
- a bank növekedésének szabályozója
- fegyelmező erő

34. Sorolja fel a banktőke elemeit!

- kibocsátott részvények
- elsőbbségi részvények
- tőketartalék (árszó)
- fel nem osztott eredmény (eredménytartalék)
- alárendelt kölcsöntőke

35. Mi a lényege a Bázeli Tizek bizottsága tőkemegfelelési követelményeinek?**Mi a viszonya az EU direktívákhoz?**

célja a bankrendszerek felügyelete mind a fejlett, mind a fejlődő országokban. Az EU 1989. évi és az 1993. évi tőkemegfelelési direktíváinak követelményei nagyjából megegyeznek az 1988. évi Bázeli Egyezmény elvárásaival.

36. Ismertesse a tőkeemelés belső és külső forrásait!belső források:

- osztalékpolitika
- belső tőkeakkumuláció

külső források:

- jegyzett tőke emelése
- elsőbbségi részvények kibocsátása
- egyéb tőkejellegű értékjegyek forgalmazása
- eszközök értékesítése, illetve visszlizingelés
- üzleti portfólió strukturális átrendezése

37. Ismertesse a fizetési formákat! /jelenlegi magyar fizetési módok/

- készpénzfizetés
- átutalás:
  - egyszerű
  - csoportos
- beszedési megbízás:
  - azonnali (azonnali inkasszó)
  - csoportos (csoportos inkasszó)
  - váltó- (váltóinkasszó)
  - határidős (határidős inkasszó)
- akkreditív
- csekk
- bankkártya

38.Sorolja fel a bankszámla-fajtákat!

a bankszámlák fő típusai rendeltetésük szerint:

- *pénzforgalmi jellegű számla:*
  - folyószámla
- *megtakarítási célú számla:*
  - /takarékbetét-számla
  - határidős betétszámla
- *vagyron vagy az elkülönített célú pénzeszköz őrzésére szolgáló számla:*
  - fedezeti számla
  - értékpapír-letéti számla
- *speciális számla:*
  - devizaszámla

jogi szempontból:

- pénzforgalmi bankszámla
- lakossági bankszámla

39.Ismertesse a bankkártyák lényegét, előnyeit és hátrányait a pénzforgalomban!

lényeg:

a bankkártyák a készpénzkímélő fizetési módok fejlettebb formája

előny:

- a bank munkája könnyebbé válik
- a kártya ösztönzőleg hat a turizmusra, hiszen kihasználva előnyeit, kevés pénzzel is lehet külföldre utazni, a konvertibilis bankkártyával külföldön is lehet készpénzt felvenni s az elfogadóhelyeken vásárolni
- a kártya kényelmesebb fizetési mód, mint a csekk vagy a készpénz
- a bank nyitvatartási ideje nem korlátoz
- a tranzakció független lehet attól a helytől, ahol a bankfiók található

hátrány:

- hazánkban az a szemlélet, amely a készpénzt tekinti valódi fizetési eszköznek
- elfogadóhelyek korlátozott száma

40.Ismertesse a bankkártyák típusait!

tranzakció terhelése szempontjából:

- használatkor terhelt kártya
- halasztott fizetést lehetővé tévő kártya
  - halasztott terheléses kártya:
  - klasszikus hitelkártya
  - budget card
- előre fizetett kártyák

technikailag:

- dombornyomású
- mágnescsíkos
- chipes
- optikailag leolvasható:
  - hologramos
  - lézerkártya
- biotermikus
- hibridkártya

41.Sorolja fel a nemzetközi bankkártya-társaságokat!

- EUROPAY International (Eurocard és Eurocheque összeolvadásával, Mastercard kártyatársasággal kötött kölcsönös szerződéssel)
- Visa International
- AMEX (American Express Company)
- JCB (Japan Credit Bureau)
- DINERS Club International

42. Ismertesse a váltó lényegét, típusait, szereplőit!

lényege:

a váltó egy később esedékes fizetést, egyoldalú és jogcímentes pénztartozást megtestesítő értékpapír

típusai:

- *saját váltó:* kiállítója (a saját nevében) kötelező fizetési ígéretet tesz, hogy a váltóban feltüntetett összeget a megjelölt időpontban és helyen kifizeti
- *idegen váltó:* kibocsátója egy másik természetes vagy jogi személyt (egy harmadik személyt) szólít fel, hogy a váltóban feltüntetett kedvezményezett részére feltételekhez nem kötött módon a váltóban szereplő összeget fizesse ki

szereplői:

- *egyenest váltóadás:*
  - a kiállító (saját váltónál)
  - a címzett (idegen váltónál, ha a fizetési felszólítást elfogadta)
- *megtérítési váltóadások:*
  - idegen váltó kibocsátója
  - váltó átruházói
  - kezesek

43. Ismertesse a bankközi zsirórendszer előnyeit!

- azonos idejű tranzakciókezelés (üzenetközvetítés pár másodperc alatt)
- azonos idejű pozícióvezetés
- azonos napi elszámolás az MNB-nél
- 1.3 millió tranzakciónak megfelelő kapacitás
- semlegesség (azonos szolgáltatás minden résztvevőnek)
- függetlenség (belső önállóság)
- átláthatóság

44. Ismertesse a mérlegen kívüli tételek fogalmát és fajtáit!

Olyan adott vagy kapott kötelezettségvállalások, amelyek pénzmozgás nélkül, valamilyen szerződésben vállalt kötelezettséggel keletkeznek. Közös jellemzőjük, hogy valamiféle potenciálisan bekövetkező, vagy előre rögzített feltételek mellett bekövetkező fizetési kötelezettség áll szemben valamilyen követeléssel, vagyis a mérlegen kívüli tételek csak az esetek egy részében alakulnak át mérlegtétellé. Hagyományos számviteli módszerekkel nem ragadhatók meg a bankok mérlegében sem eszköz, sem forrás oldalon.

fajtái:

- *pénzügyi szolgáltatások:*
  - hitelezéssel kapcsolatos szolgáltatások
  - vagyonkezelési és tanácsadási tevékenységek
  - ügynöki tevékenységek
  - számlavezetéssel kapcsolatos szolgáltatások
  - külkereskedelemmel kapcsolatos szolgáltatások
- *feltételes és nyílt kötelezettségvállalások:*
  - avalizálások
  - befektetési banki tevékenység:
    - arany- és árutőzsdei tevékenység
    - értékpapír-kibocsátás jegyzési garanciával
    - értékpapír-kereskedelem
    - értékpapír-kibocsátás szervezés
- *fedezeti műveletek:*
  - határidős devizaügyletek
  - swapok
  - futures-ok
  - opciós ügyletek
  - opciós derivatívok
  - határidős hitelmegállapodások

- *hitelígérvények:*
  - elfogadványok
  - folyószámla hitelkeretek
  - hitelkeretek
  - kereskedelmi értékpapírt támogató hitelek
  - készletlenti hitelek
  - kötvénykibocsátással kapcsolatos szolgáltatások
  - visszavásárlási egyezmények

45.Mi lényege az eszköz-forrás gazdálkodásnak?

A bank működésének olyan összehangolt irányítását jelenti, amely biztosítja, hogy valamely jövőbeli időpontban a bankvagyon várható hasznossága maximális legyen.

46.Mit értünk likviditás és likviditási kockázat alatt?

likviditás:

A ki- és beáramlások egyenetlenségeire a banknak elegendő pénzeszköz-fedezete van, a vállalatok bármely időpontban való teljesítésének képessége. A vállalatból eredő kötelezettség jelentkezik mind az eszközoldalon, mind a forrásoldalon. A vállalatok nemcsak azt jelentik, hogy a bank az előzetesen igénybe vett pénzeszközöket (forrásokat) vissza tudja fizetni, hanem azt is, hogy a vállalat hiteleket folyósítani tudja. A bank likviditása azt jelenti, hogy rendelkezik kellő mennyiségű, relatíve kis idővesztéssel, kis árfolyamvesztéssel és minimális tranzakciós költséggel pénzzé tehető eszközökkel.

likviditási kockázat:

Annak kockázata, hogy a bankkal szemben felmerülő jogos igények kielégítéséhez szükséges pénzeszközök hiánya miatt a banknak kedvezőtlen feltételek mellett kell eszközeit értékesítenie, illetve pótlólagos forrásokat szereznie. A likviditási kockázat nemcsak annak veszélye, hogy a bank illikvidé válik, hanem a többletlikviditás tartásából eredő jövedelemkiesés, illetve az elégtelen likviditástartásból eredő többletköltség kiváltotta jövedelemingadozás mértéke is. A bankok és az iparvállalatok között jelentős különbség, hogy míg a nem banki vállalat igyekszik a likviditási kockázatot áthárítani a bankra (például folyószámlahitel iránti kérelemmel), a bank a likviditási kockázatot nem háríthatja tovább.

47.Sorolja fel a likviditási pozíció eszköz- és forrásoldali mutatóit!

eszközoldali mutató:

- az elsődlegesen likvid eszközök aránya: pénzeszköz/összes eszköz
- a másodlagosan likvid eszközök aránya, ezen belül az állampapírok és a bankközi kihelyezések aránya az összes eszközhöz képest

forrásoldali mutató (a likviditási kockázatot méri):

- pénzügyi kitettség (pénzügyi források/összes forrás)
- jegybanki kitettség (jegybanki források/összes forrás)
- stabil ügyfélforrások/összes forrás

48.Melyek a meglévő pénzeszközöket növelő és csökkentő tételek?

növelő:

- a lejáró kihelyezések
- az esedékes törlesztőrészek
- esedékes pénzügyi kamatbevételek és más bevételek

csökkentő:

- a lejáró források (kifutó értékpapírok, betétek)
- folyószámla-állomány várható csökkenése
- esedékes pénzügyi kamatfizetések és egyéb kiadások

49.Ismertesse a nemzetközi hitelek felhasználhatóság alapján!

- *bilaterálisan felhasználható hitel:*

a hitelnyújtó kiköti, hogy a hitelbe kapott pénzt csak az adott ország piacán lehet elkölteni és részletes specifikációt ad arra is, hogy milyen típusú vásárlások számolhatók el az adott hitelkeretben bilaterális hitelek elsősorban bilaterálisan kötött valutában nyújtanak

- *multilaterálisan felhasználható hitel:*
a hitelnyújtó a hitelszerződésben nem köti ki, hogy a hiteligénybevevő a hitelt mire köteles felhasználni
csak olyan valutában lehet nyújtani, ami legalább egy meghatározott országhatáron belül felhasználható (legalább transzferábilis)

50. Ismertesse a nemzetközi hitelek a hitelnyújtók alapján!

- *cég hitel:*
nemzetközi áruügyletek résztvevői között keletkezik (exportőr, importőr által nyújtott hitelek)
- *ügynöki hitel:*
az ügynök az eladónak és a vevőnek egyaránt nyújthat hitelt
- *bank hitel:*
a bankok nemcsak a belföldi, hanem a nemzetközi hiteleknek is szervezői, irányítói
- *nemzetközi szervezetek által nyújtott hitelek:*
a hitelek igénybevevői az esetek többségében a központi bankok vagy monetáris hatóságok
- *kormány hitel:*
a hitelnyújtó egy-egy állam költségvetése egy meghatározott állam költségvetése javára. A hitel célját általában pontosan meghatározzák.
- *vegyes finanszírozású hitelek:*
a teljes hitelösszeg több hitelnyújtótól származik, gyakori szereplője az állam és a részvétel fő célja, hogy a magánbefektetők előtt vonzóbbá tegye az adott hitelcél

51. Ismertesse a konzorciális kölcsönöket!

A hitelnyújtó arra tesz ígéretet, hogy a kikötött összegben a piacon a hiteladós javára szóló kölcsönt szervez, a konzorciális kölcsön (szindikált hitel) tehát több bank együttes hitelnyújtása egy, esetleg több hiteladós számára.

Zártkörű kölcsön szervezésének keretében a csoport tagjai elkötelezik magukat arra, hogy bizonyos összeget mindenképpen lejegyezzék.

A *best effort* bázisú megbízás keretében a szervező csak arra vállal kötelezettséget, hogy minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy a kölcsönt a piacon a hiteligénybevevő által kívánt összegben lejegyezzék. A konzorciális hitelek nagy összegük miatt nem egyszerre, hanem több részletben kell visszafizetni. A törlesztőrészletek azonos időközönként és általában azonos összegben válnak esedékessé.

52. Milyen kezességek és garanciák ismeretesek a mai bankgyakorlatban?

A magyar jogrend a kezességet egyértelműen szerződésként, a garanciát a bank részéről adott egyoldalú nyilatkozatként tartja számon.

ismeretek:

- az importőr megbízásából az exportőrnek nyújtott garanciák
- a külkereskedelmi vállalat megbízásából a szállítványozó cégnek, elsősorban hajóstársaságoknak nyújtott biztosítékok
- az külkereskedelmi vállalatok megbízásából a kikötői és vámhatóságoknak nyújtott biztosítékok
- az exportőr megbízásából az importőrnek nyújtott bankári biztosítékok
- nem kereskedelmi jellegű vállalat külgazdasági tevékenységével kapcsolatban nyújtott bankbiztosítékok

53. Ismertesse az inkasszó lényegét!

Az inkasszió (beszedési megbízás) feltételezi a bank bekapcsolódását a fizetési folyamatba. E fizetési módnál a kezdeményezés az eladóé: ő indítja el a fizetési folyamatot. A Szállítást követően az eladó megbízza bankját, hogy a neki járó vételárát szedje be.

54. Ismertesse az akkreditív lényegét!

A bank az akkreditív keretében a vevő megbízásából feltételekhez kötött fizetési kötelezettséget vállal. Ezt a kötelezettségvállalást – ami természetesen az eladó javára szól – nevezzük akkreditívnek.

Az akkreditív ügylet létrejöttéhez legalább három fél szükséges:

- a vevő (importőr), aki akkreditívnyitási megbízást ad bankjának,
- a nyitó bank (rendszerint a vevő bankja), amely a feltételek teljesülése esetén fizetését ígéri és
- az eladó (exportőr), aki az akkreditív kedvezményezettje.

55.Mi célt szolgál a betétbiztosítás és milyen van hazánkban?

Célja, hogy megőrizze a közvéleménynek a bankrendszerbe vetett bizalmát. Vagyis, hogy legyen egy olyan eszközrendszer, amely kezelni tudja a fizetési képtelenné vált bankok problémáit, illetve bankcsődök esetén gondoskodik a kisbetétesek védelméről.

Magyarországon intézményesített betétbiztosítási rendszer van.

56.Hogyan kezelik a bankcsődöket?

Négy csődkezelési eszközt mutatunk be:

- *a biztosított betétek kifizetése vagy átruházása:*
a csődbe jutott bankot bezárják, és a biztosító a fedezeti értékhatárig megtéríti a betéteseknek betéteik összegét
- *vételi és átvállalási tranzakciók:*
a biztosító gondoskodik arról, hogy egy másik bank átvegye a csődbe jutott bank összes betétjét, továbbá eszközeinek egy bizonyos részét is
- *pénzügyileg támogatott beolvadás:*
a biztosító megszervezheti a csődbe jutott bank beolvadását egy másik bankba
- *csődközeli helyzetbe került bankoknak a csőd megakadályozására nyújtott pénzügyi támogatás:*
a biztosító anyagi segítséget nyújt a bajba jutott banknak a csőd megelőzése érdekében

57.Ismertesse a bankfelügyelet lényegét, célját és területeit!

A felügyeleti tevékenység lényege, célja:

- a piaca lépés szabályozása
- a biztonságos működést célzó prudenciális szabályok kialakítása
- a piacról való kilépés szabályainak kialakítása
- ezen szabályok betartásának ellenőrzése
- a szabályok be nem tartásának a szankcionálása

fő alkotórészei:

- *megfelelő biztonsági szabályok (prudenciális szabályok) kialakítása:*
betartásával a kockázatok kezelhető keretek között tarthatók
- *ellenőrzés és intézkedés:*
célja, hogy a hatóság meggyőződjön arról: a hitelintézetek vezetése folyamatosan felméri a kockázatokat, s rendelkezik kockázatkezelési képességgel (ehhez van megfelelő szervezete, belső szabályai, információs rendszere), betartja a prudenciális szabályokat, egész magatartását a biztonság és jövedelmezőség közötti egyensúly megtalálása jellemzi

fő területei:

- *piaca lépés szabályozása:*
a bankrendszer biztonságos működésének fontos előfeltétele, hogy a piaca belépő szereplők, a pénzügyi intézmények tulajdonosai rendelkezzenek:
  - azzal a minimális tőkével, ami elengedhetetlen a biztonságos működéshez
  - a banküzem megfelelő működéséhez nélkülözhetetlen technikai háttérrel
  - szakképzett és etikailag nem kifogásolható vezetőkkel
- *biztonságos működést célzó prudenciális szabályok kialakítása:*
a bankműködés során vállalt kockázatok megfelelő kezelését célozzák.

A legfontosabbak:

- a partner- és piaci kockázatok prognosztizálása
- a kockázatokkal arányban álló céltartalékok megképzésének, illetve a tőkekövetelménynek az előírása
- a különösen kockázatos kihelyezések korlátozása
- *piacról való kivezetés szabályainak kialakítása:*
a hitelintézetek körében is a csődök, a bukás lehetősége egyfajta fegyelmező erőt jelent